

บทคัดย่อ

การวิจัยสภาพการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคกลาง ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และ ผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพการณ์เด็กและเยาวชน จำแนกตามองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และด้านสังคม ในพื้นที่ภาคกลางและรายจังหวัด 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัด เพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัด สุพรรณบุรี และจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อพัฒนาศูนย์ประสานงานการวิจัยและพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคกลางเชื่อมโยง องค์กรที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนด้วยระบบออนไลน์จากการทำ Web site และพัฒนาระบบ เครือข่ายเยาวชนเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนรายจังหวัดในภาคกลาง
3. เพื่อผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวในระดับจังหวัด และระดับอนุภูมิภาค ได้แก่ กลุ่ม ภาคกลางตอนบน ภาคกลางตอนล่าง ภาคตะวันตกและภาคใต้ตอนบน ด้วยการมีส่วนร่วมในการ ระดมทุนความคิด งบประมาณ และบุคลากรเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น จากการวิจัย
4. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอันจะนำไปสู่การดำเนินยุทธศาสตร์ระดับชาติและ ระดับพื้นที่ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยได้ใช้ วิธีการ 3 วิธี ได้แก่ วิธีวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากเด็กและ เยาวชนแต่ละจังหวัดด้วยแบบสอบถาม ศึกษารายกรณีประเด็นปัญหาของแต่ละจังหวัด และเปิดเวที เสนอผลการสำรวจข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเสนอแนวทางการแก้ไข้ปัญหา ให้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับพื้นที่และ ระดับชาติ

ผลการวิจัย

- 1) สภาพการณ์เด็กและเยาวชน ด้านสุขภาพอนามัย มีแนวโน้มดีขึ้นแต่ด้านการศึกษา และด้านสังคมมีแนวโน้มแย่ลงโดยมีรายละเอียดดังนี้

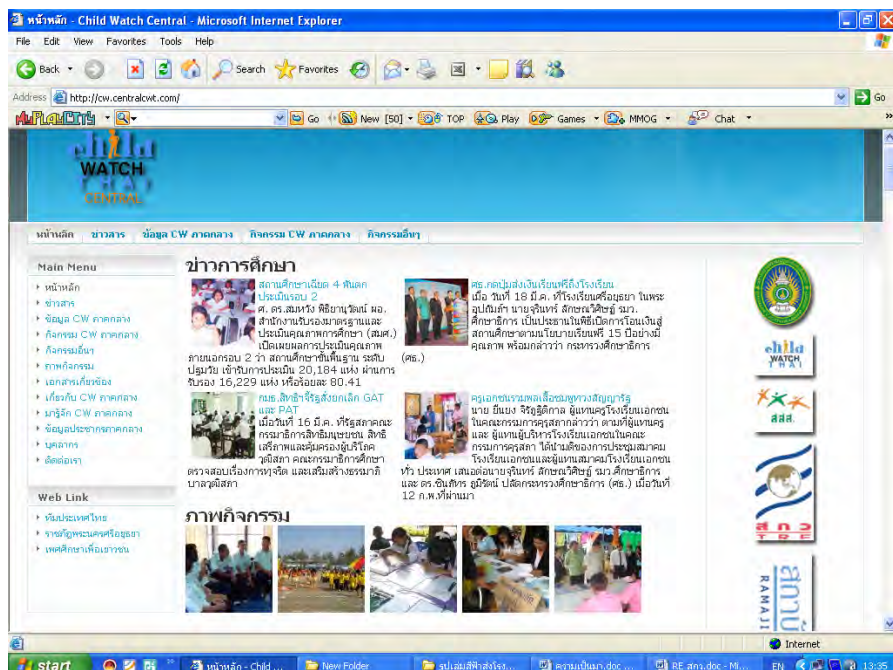
ด้านสุขภาพอนามัย สภาวะด้านการอนามัยแม่และเด็ก และการผดุงครรภ์ดีขึ้น อัตราการตายของทารกแรกคลอดต่อพันลดลง สภาวะด้านโภชนาการด้านการบริโภคดีขึ้น แต่การออกกำลังกายการเล่นกีฬาของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง การเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียนดีขึ้น ความเสี่ยงด้านสุขภาพกายลดลง จำนวนเด็กที่บาดเจ็บ และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุลดลง แต่สุขภาพจิตแย่ลง มีเด็กและเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี พยายามฆ่าตัวตายมากขึ้น

ด้านการศึกษา พบว่า โอกาสทางการศึกษาดีขึ้น สภาวะความพร้อมของจำนวนครูที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาดีขึ้น สภาวะการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดลง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ สภาวะเสี่ยงของเด็กในระบบซึ่งพิจารณาจากความชอบ และความรู้สึกลดลงเมื่อไปสถานศึกษาลดลง รวมถึงการย้ายสถานศึกษาของเด็กในระบบการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ด้านสังคม พบว่า สภาวะความสัมพันธ์ในครอบครัวแย่ลง มีเด็กระดับประถมศึกษาไม่ได้อยู่กับพ่อแม่มากขึ้น อัตราการหย่าร้างมากขึ้น อัตราเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปี ต่อประชากรแสนคนมาตลอดเพิ่มมากขึ้น สภาวะด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสื่อสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น เด็กมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดคดียาเสพติดเพิ่มมากขึ้นใช้เวลาอยู่กับสื่อ และร้านอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น และสภาวะการจัดระเบียบพื้นที่ทางสังคมของเด็กแย่ลง มีพื้นที่เสี่ยงเพิ่มมากขึ้น

2) การพัฒนาศูนย์ประสานงานการวิจัย และพัฒนาเด็กและเยาวชนภาคกลาง เพื่อเชื่อมโยงองค์กรที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนด้วยระบบออนไลน์ ทำ Web Site และพัฒนาระบบเครือข่ายเยาวชนเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนรายจังหวัดในภาคกลาง

ทีมวิจัยภาคกลางได้จัดทำ Web Site <http://cw.centralcwt.com> เพื่อใช้สื่อสารกับเครือข่ายพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่ง ได้แก่ สภาเด็กและเยาวชนทุกจังหวัด เครือข่ายการวิจัยการศึกษา เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายสุขภาพภาคกลาง และเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน

3) การเคลื่อนไหวในระดับจังหวัด ทีมวิจัยจังหวัด 12 จังหวัด ได้นำเสนอผลการวิจัย และเปิดเวทีเสวนาการพัฒนาเด็กและเยาวชนบนฐานข้อมูลการวิจัยจนเกิดการขับเคลื่อนการป้องกัน แก้ปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

การป้องกันและแก้ปัญหาระยะยาว

จังหวัดชัยนาท สร้างคนดีศรีชัยนาท โดยการปลูกฝังและผ่านโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดสิงห์บุรี ให้องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับเป็นเจ้าภาพในการทำงาน และพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป

จังหวัดลพบุรี จัดให้มีโครงการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด พัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะค่านิยมฟุ่มเฟือย

จังหวัดสระบุรี พัฒนาคุณภาพสถาบันครอบครัว โดยความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จังหวัดกาญจนบุรี ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม ความมีคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนานิสัยรักการอ่านร่วมกับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จังหวัดสุพรรณบุรี สร้างเครือข่ายการทำงานเด็กและเยาวชน ส่งเสริมโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ

จังหวัดสมุทรสงคราม ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ยกย่องคนดีของ อบต.

จังหวัดราชบุรี ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาเป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จังหวัดเพชรบุรี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกับเครือข่าย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปลูกจิตสำนึกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชน และสถาบันครอบครัว

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สนับสนุนให้มีการใช้ข้อมูลในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จังหวัดอ่างทอง นำโครงการเรื่องเด็กและเยาวชนเข้าแผนจังหวัดและแผนชุมชน

4) ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยพบว่าสภาวะการณ้เด็กและเยาวชนในภาคกลางโดยภาพรวม ตามสภาวะทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงโดยเฉพาะสภาวะด้านสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยต้นทางดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถานศึกษา และที่สำคัญคือครอบครัวได้ร่วมกันเฝ้าระวัง และร่วมกันพัฒนาส่งเสริมเยาวชนให้ห่างจากสภาวะการเสี่ยงและมีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ดังนี้

1. ระดับจังหวัด ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยองค์รวมและควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์

2. ระดับท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญกำหนดนโยบาย และมาตรการในการเฝ้าระวัง คัดกรองและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

3. จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ทุกด้านโดยใช้ระบบเดียวกันทั้งจังหวัด เพื่อสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป

4. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่ายการเฝ้าระวัง การคัดกรองและการพัฒนาเด็กเยาวชนทั้งในระดับจังหวัดและในระดับภาค

5. จัดเวทีประชาคมเพื่อเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณชน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อมูล เสนอแนวทางแก้ปัญหา และเสนอข้อมูลอื่น ๆ ที่งานวิจัยโครงการติดตามสภาวะการณ้เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (child watch) ยังไม่ครอบคลุม

6. หน่วยงานราชการทุกระดับ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดหาสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตามศักยภาพของตนเอง

7. ให้โรงเรียนถือเป็นนโยบายที่สำคัญในการเฝ้าระวัง คัดกรองและการพัฒนาเด็กเยาวชน ให้นักเรียนมีทักษะชีวิต สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

8. ส่งเสริมให้พัฒนาสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวในการเฝ้าระวัง คัดกรองและพัฒนาสมาชิกในครอบครัว

สำหรับระดับชาติควรดำเนินการดังนี้

(1) ควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

(2) ควรสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรที่จำเป็นให้กับชุมชน/จังหวัดที่ดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามนโยบาย

(3) ควรมีนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกระดับ